

„Egymás terhét hordozzátok”

A gyülekezet mint lelkigondozói közösség

A lelkigondozás helykeresése az egyházban már a kezdetektől fogva jelen van. Ami kétezer évvel ezelőtt még a gyülekezetekben folyt, az ma egyre inkább az erre kiképzett szakemberek privilégiumává válik. Ami régen még természetes módon az egyházi közegben zajlott, az ma egyre inkább távolodik és kikerül onnan. Emellett a kériügmaticus (igeközpontú) és a partnercentrikus (emberközpontú) irányzat vitája sem jutott még nyugvópontra. Az Igére és az emberre való azonos mértékű odafigyelés is várat magára. Tanulmányomban ezért egy olyan lehetséges modellre szeretnék rámutatni, amely a szakképzett keresztény lelkigondozók foteleiből visszahelyezi a lelkigondozást a gyülekezet közösségébe, és ahol a kériügmaticus és a partnercentrikus irányzat is egymásra találhat. Ehhez Makkai Sándor és Rudolf Bohren gondolatait hívom segítségül, mivel ők kiemelten foglalkoztak ezzel a területtel.

Kulcsszavak: lelkigondozás, diakónia, gyülekezet.

A gyülekezet tagjainak egymás felé megnyilvánuló lelkigondozói tevékenysége elsősorban nem Isten Igéjének prédikálása, hanem a terhek közös hordozása (Gal 6,2) annak erejével és szeretetével, aki a mi fájdalmainkat is hordozta és hordozza szüntelen (Ézs 53,4a). Ezt az irányvonalat a poimenikán belül a diakóniai lelkigondozás képviseli. Nézzük meg most közelebbről, mit is jelent ez pontosabban.

A lelkigondozással kapcsolatban sokan sokféle definíciót megfogalmaztak már az egyházban, de abban mindannyian egyetértenek, hogy annak alapja Isten bátorító (Józs 1,9), vigasztaló (2Kor 1,3–4) és megerősítő (Fil 4,13) szava, az ő szeretetéből fakadó figyelmeztetés, közösség, irgalom és könyörület (Fil 2,1). A Bibliát tehát tekinthetjük úgy is, mint Isten lelkigondozásának könyvét, mivel benne Isten szüntelenül beszélgetésbe elegyedik az emberekkel, ekképpen vezetve és támogatva teremtményei életét.¹

Abban a kérdésben azonban, hogy Isten szava milyen formában van jelen a lelkigondozásban, már igencsak eltérnek a vélemények. Ennek nyomán két markáns irányvonalat különíthetünk el: az úgynevezett *kériügmaticus lelkigondozást*, melyben inkább az Ige hirdetése van a középpontban, és a *partnercentrikus lelkigondozást*, melyben inkább a segítségre szoruló ember.² Ahhoz azonban, hogy ezeket az irányzatokat jobban megértsük, és eljussunk egy olyan biblikus lelkigondozási modellhez, amely a gyülekezeti tagok között működhet, szükséges röviden áttekintenünk a keresztény lelkigondozás történetének főbb állomásait.

¹ BOROSS G.: *Biblia és lelkigondozás*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Budapest, 1998, 5. ■ ² NÉMETH D.: *Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban*, Kálvin Kiadó, Budapest, 1993, 7–8.

TÖRTÉNETI ÁTTEKINTÉS

Ha az első gyülekezetek életét vizsgáljuk, világosan látszik, hogy ott a lelkigondozás alapvetően nem papi, hanem gyülekezeti tevékenységként jelenik meg. Egymás lelkigondozásának nyomai már az evangéliumokban is megtalálhatók úgy, mint megerősítés a feltámasztás örömhírében (Lk 24,32–35), vagy mint az egymás iránti felelősségből fakadó fegyvelmezés, a másik megnyerése Krisztusnak (Mt 18,15–20). Emellett még láthatunk példákat az Újszövetségben a tanításra és az intésre (Kol 3,16), egymás terhének hordozására (Gal 6,2), a betegekért és a bűnökért való imádságra (Jak 5,14–16), valamint a tévelygők megkeresésére és megtartására (Jak 5,19–20) mint a gyülekezet lelkigondozói tevékenységére.³ Ez utóbbi különösen is meghatározó volt az üldöztetésben élő korai kereszténység idejében, amely a szorongatások közepette Jézus Krisztus korai visszajövetelének ígéretével erősítette önmagát (Zsid 12,12).⁴

Később aztán, a kereszténység államvallássá válását követően a lelkigondozás – a fenyegető légkör megszűnésének hatására – egyre inkább oktató jellegűvé, egyfajta életvezetési tanácsadássá vált. Ezzel egy időben kezdett el kialakulni a gyónás, és ennek következtében a lelkigondozás intézményesülése, klerikalizálódása is, de a diakóniai feladatokkal való összefonódása még a maga természetességében – a kor szociális problémáiból adódóan is – megmaradt.⁵

A lelkigondozás alanya tehát egyre inkább a papság lett a gyülekezet helyett. A középkorban különösen a szerzetesek jártak élen e terület gondozásában, akik vigasztalással és tanácsadással szolgálták a hozzájuk fordulókat (*Bingeni Hildegárd, Magdeburgi Mechtild, Assisi Ferenc, Clairvaux-i Bernát, Kempis Tamás*). Kempis Krisztus követése (*Imitatio Christi*) című műve különösen fontos irat e korszakból, mert nemcsak a lelkigondozásra szorulókat, hanem a lelkigondozók számára is fontos útmutatásokkal szolgált.⁶

A középkort követő reformáció tulajdonképpen az egyháztörténelem fontos lelkigondozói mozzanataként is értelmezhető, mivel a lelkiismereti és egyéb krízisekben vergődő emberek számára újult erővel hirdette az evangélium felszabadító hatalmát. Luther, Zwingli, Bucer és Kálvin egyaránt úgy tekintettek a lelkigondozásra, mint Isten Igéjének hirdetésére, mely hol kölcsönös beszélgetésben és vigasztalásban (Luther), hol az emberi elnyomás alól való felszabadításban (Zwingli), hol pedig az egyházfegyelemben nyilvánul meg (Bucer, Kálvin).⁷ Itt azonban azt is fontos megjegyeznünk, hogy a főként Kálvinnál oly gyakran hangoztatott egyházfegyelem nem büntetés, hanem az elveszett ember megkeresése és megtartása az Istennel és a gyülekezettel való közösségben (Lk 19,10).⁸

A protestáns ortodoxia korszakában aztán a tiszta tan hirdetése mellett a lelkigondozói tevékenység a háttérbe szorult, hogy aztán a pietizmusban annál nagyobb erővel törjön ismét előre.⁹ Ennek az irányzatnak ugyanis – az egyház elhidegülése okán is – az ember személyes hitélete került a középpontjába. Ezzel egy időben a lelkigondozás vált az egyház

3 BOROSS G.: *Biblia és lelkigondozás*, i. m. 76–82. ■ 4 H. WEISS: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, Exit, Kolozsvár, 2011, 39. ■ 5 Uo. 39–40. ■ 6 BOROSS G.: *Poimenika*, Budapesti Református Teológiai Akadémia Gyakorlati Teológiai Tanszéke, Budapest, 1991, 21–22. H. WEISS: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, i. m. 40. ■ 7 BOROSS G.: *Poimenika*, i. m. 22. ■ 8 E. THURNEYSSEN: *A lelkigondozás tana*, Református Konvent Sajtóosztálya, Budapest, 1950, 22. ■ 9 BOROSS G.: *Poimenika*, i. m. 24.

fő tevékenységévé, amellyel az egyén felé fordult.¹⁰ Ezen a területen a gyakorlat szempontjából is újat hozott (vagy éppenséggel valami régit elevenített fel) ez az időszak, mivel a lelkigondozás elsősorban csoportokban zajlott. Nagy szerepe volt ebben *Philipp Jakob Spener* munkásságának, aki a hitmélyítő kiscsoportok (*Collegia Pietatis*) életre hívásával teret adott a laikus lelkigondozásnak, az egyetemes papság elvéből kiindulva (1Pt 2,5.9). Ezekben a testvéri közösségekben az egyén így meghallgatásra és vigasztalásra találhatott bűnei, gondjai és nehézségei közepe. Ebből a hatásból táplálkozott nem sokkal később *John Wesley* metodista mozgalma is, melyben az egymást támogató kiscsoportoknak szintén nagy szerep jutott.¹¹ Megmutatkozott tehát és (újra) előtérbe került a kisközösségek megtartóereje, és a hivatásos egyházi személyek helyett ismét a laikusok, a testvéri közösségek kerültek a lelkigondozói munka középpontjába.¹² Egyes korabeli egyházi vélemények szerint már Isten munkájának a rovására.

A racionalizmus és a felvilágosodás időszakában aztán – folytatva a már éledező humanista tendenciákat – a lelkigondozás alkalmazott erkölcstanként élt tovább. Fő célja eszményi és becsületes polgárok nevelése volt az egész társadalom számára, de eközben mintha elfeledkezett volna transzcendens gyökereiről. Az ezt követő liberális teológiának nagy érdeme volt abban, hogy a lelkipásztori munkát és benne a lelkigondozást is tudományos alapokra helyezte. Már nemcsak a teológiai, hanem a lélektani ismereteket is komolyan vette.¹³ Kiemelkedő alakja volt e korszaknak *Friedrich Schleiermacher*, aki a lelkigondozást az egyén számára nyújtott segítség mellett a közösségbe való integrálás lehetőségének is tekintette.¹⁴ Isten munkája és jelentősége azonban továbbra sem talált vissza az őt megillető helyre.

A XX. század első felében aztán – mintegy válaszul a megelőző tendenciákra – kialakult az úgynevezett kérügmaticus lelkigondozás. Ennek létrejöttét befolyásolta az egész reformatori teológia helykeresése is, amely ekkor éppen a kultúrprotestantizmusban igyekezett kapcsolatot teremteni a világgal. Erre a mozgásra felelt az úgynevezett dialektikus teológia (*Karl Barth*), amely az ember Istennel való kapcsolatteremtését kizárólag Isten kezdeményezéséből látta megvalósulni. Ennek egyetlen formája pedig az Ige hirdetése, amely egyedül képes hidat verni kettejük között.¹⁵ Éppen ezért a dialektikus teológia szerint a lelkigondozás sem lehet más, mint „igehirdetés személyes beszélgetésben”,¹⁶ amelynek cselekvő alanya maga az élő Isten, Szentlelke által.¹⁷ *Eduard Thurneysen* és *Hans Asmussen* mellett tulajdonképpen idesorolható *Jay E. Adams* nuthetikus (útmutató, intő) és *Helmut Tacke* hitre segítő lelkigondozása is,¹⁸ hiszen mindegyik az ember örök problémájára, Istennel való kapcsolatának helyreállítására tekint.¹⁹ A kérdés csupán az, hogy eközben nem feledkezett-e meg az emberről, és nem hagyta-e magára mindennapi és számára jelentéktelen küzdelmeivel.

Részben válaszul az igehirdető irányra, részben azzal egy időben kialakult egy másik szemlélet is, melynek középpontjába a lelkigondozás élő dokumentuma, az ember került.

10 E. THURNEYSEN: *A lelkigondozás tana*, i. m. 11. ■ 11 KENESSEY B. M.: Vallásos és önsegítő kiscsoportok. Hasonlóságok és különbségek, *Embertárs*, 2012/4., 322. ■ 12 H. WEISS: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, i. m. 42. ■ 13 BOROSS G.: *Poimenika*, i. m. 24. ■ 14 H. WEISS: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, i. m. 42. ■ 15 Uo. ■ 16 NÉMETH D.: *Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban*, i. m. 9. ■ 17 Uo. 11. ■ 18 BOROSS G.: *Poimenika*, i. m. 13–14. ■ 19 BOROSS G.: *Biblia és lelkigondozás*, i. m. 160.

Ehhez egyrészt az 1920-as években megszülető amerikai klinikai lelkigondozói mozgalom szolgáltatott impulzusokat a maga partnercentrikusságával (*Carl R. Rogers*), mely az 1960-as években érte el Európát, másrészt a lelkigondozás megnyílása a mélylélektan felismerései felé (*Freud, Jung*). Fő képviselői (*Seward Hiltner, Howard Clinebell, Dietrich Stollberg, Joachim Scharfenberg, Richard Riess, Dietrich Rössler*) a személyközpontúság és a tanácsadás hangsúlyozásával mintegy ellenpontot képviseltek a kérügmaticus irányzathoz képest.²⁰ A lelkigondozás itt „keresztény alapú életkísérés és életértelmezés”,²¹ mely az emberrel foglalkozó tudományokkal együtt munkálkodik azon, hogy az egyén helyzete megváltozzon.²² Azonban így sem tudja elkerülni, hogy ezért cserébe valamiképpen el ne távolodjon az ember transzcendens valóságától, Istentől való függésétől, ami a teológia felismerése szerint egész létét meghatározza.

E rövid áttekintésből is jól láthatók már azok a fontos pontok (Isten–ember, hivatásos–laikus, egyén–közösség), melyek feszültségében a lelkigondozás ma is keresi a maga útját. Nem kívánunk most mindegyikükre válaszolni, csupán azt a diakóniai, közösségi aspektust szeretnénk kiemelni, hogy a lelkigondozás a laikus testvérek között történik/történhet egy gyülekezeti közösségben, és – meglátásom szerint – önmagában is kerek egészet alkot.

LELKIGONDOZÁS A GYÜLEKEZET KÖZÖSSÉGÉBEN

Isten egymás szeretetére szólít fel bennünket a gyülekezetben (Jn 13,34). Ennek egyik formája a lelkigondozás is, melyen keresztül ő maga jelenik meg tetteinkben. Mert ez a „minősített odafordulás”²³ Isten lényéből fakad, és Jézus Krisztusban való eljövételében mutatkozott meg számunkra a legvilágosabban. Ő az, aki egymás felé indít és formál minket a kapcsolatainkban.

Ennek az odafordulásnak, Isten által minősített találkozásnak a helykeresése is megfigyelhető történetileg a keresztény lelkigondozásban, melyet az ezzel foglalkozó pasztorálpszichológia hol pszichológiai diakóniának (*Németh Dávid*), hol diakóniai-gyógyító lelkigondozásnak (*Isidor Baumgartner*) nevez. Ez többek között abból a már említett mozgásból fakad, amely a lelkigondozást hol Isten Igéje, hol pedig az ember felől nézve igyekszik értelmezni. Emellett azonban csupán elhanyagoltan, mintegy mellékes szálként bukkan fel az a terület, ahol az Ige és az ember együtt van jelen, ahol az isteni és az emberi oldal egy helyre koncentrálódik: a gyülekezet közössége. A következőkben éppen ezért a gyülekezetben megvalósuló testvéri lelkigondozást vizsgáljuk meg közelebbről két olyan XX. századi teológus gondolatatai nyomán, akik ennek az iránynak a zászlóvivői voltak.

EGYMÁSNAK PAPJAI – MAKKAI SÁNDOR

Makkai Sándor már 1947-ben kiadott *Poiménikájában* felhívja a figyelmet, hogy a gyülekezetben folyó lelkigondozás két fontos részre oszlik: a személyes lelkigondozásra (*poimenika*)

20 NÉMETH D.: *Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban*, i. m. 17. BOROSS G.: *Poimenika*, i. m. 12. ■ 21 H. WEISS: *Lelkigondozás – szupervízió – pasztorálpszichológia*, i. m. 43. ■ 22 NÉMETH D.: *Isten munkája és az ember lehetőségei a lelkigondozásban*, i. m. 21. ■ 23 I. BAUMGARTNER: *Pasztorálpszichológia*, Új Ember, Budapest, 2006, 332.

és a közösségi lelkigondozásra (*koinónika*), s a kettő csak együtt alkot egészet.²⁴ Előbbit a fentebb említett művében sikerült részletesen kifejtenie, utóbbit pedig egy tanulmánykötetben (*Élő gyülekezet*, 1948), egy könyvrészletben (*Az egyház missziói munkája*, 1938), valamint folyóiratcikkekben (például *Egyház és gyülekezet, különös tekintettel a lelkigondozásra*, 1944) adta közre. Az alábbiakban a közösségi lelkigondozásra vonatkozó gondolatait ismertetem.

Makkai elsőként azt látja fontosnak megjegyezni, hogy a látható gyülekezetre mindig Krisztus testeként tekintünk, azzal a hittel és reménységgel, hogy benne maga a feltámadott Úr munkálkodik, Szentlelke által. Mindezt pedig szeretetben tegyük, úgy látva azt, mint Jézus Krisztusban elhívott és megszentelt közösséget (1Kor 1,2; Róm 1,7), amely „választott nemzetség, királyi papság, szent nemzet” (1Pét 2,9), minden nyomorúsága és bűne ellenére is. Ez persze nem jelenti azt, hogy a bűnt és a nyomorúságokat nem vesszük észre – hiszen a lelkigondozói munkának ez is szerves része –, de elsősorban nem azokra, hanem az isteni kegyelemre tekintünk.²⁵

Ebből az alapállásból következik aztán második tétele, amelyet az egyetemes papság reformatori fogalmával magyaráz. Hangsúlyozza azt az evangéliumi bizonyágtételt, miszerint üdvösségünk egyetlen alapja Jézus Krisztus váltságműve, mely egyedül kegyelemből, hit által (Ef 2,8) valósul meg, minden intézményes vagy emberi közvetítés nélkül.²⁶ Ezzel pedig máris áthidalja a laikus és hivatásos lelkigondozás közötti távolságot, mivel minden hívőt a szolgálat közösségébe helyez el, legyen az lelkipásztor, presbiter vagy egyszerű gyülekezeti tag.²⁷

Az ezt megelőző állításokból vezet aztán tovább Makkai gondolatmenete a kegyelmi ajándékokra. Ezeket keresztül nyilvánulhat meg ugyanis Isten kegyelme a gyülekezet közösségében, s így lesznek a hívők egymásnak papjai, illetve a lelkigondozás szolgálatára alkalmas emberek.²⁸ Ekképpen válik aztán megtapasztalhatóvá Isten vigasztalása, könyörülete, gyámolítása és vezetése az egyes ember számára a másikon keresztül (Róm 12,8; 1Kor 12,28).

Ezzel azonban nem tekinti szükségtelennek a lelkipásztor, tehát a hivatásos lelkigondozó feladatát a gyülekezetben, hanem annak együtt munkálkodását látja azokkal a „pásztori lelkekkel”, akik erre elhívást kaptak. A lelkipásztor felelőssége a lelkigondozás szakszerűségének biztosítása, vezetése és irányítása – írja Makkai, más teológusok véleményével egybeesően (*Heinrich A. Köstlin, Paul Blau*).²⁹ Így valósulhat meg aztán az, hogy a közösség és benne az egyén élete is a hit és a szeretet erőterében rendeződik.³⁰

Makkai végezetül így foglalja össze a lelkigondozó gyülekezet működését: „A lelkipásztor a lelkigondozásban is igehirdető, természetesen az egyház organikus rendjének megfelelő sajátos lelkigondozói módon, és ezzel a csak általa végezhető, élethivatásszerű szolgálattal végzi a rábízottak vezetését, irányítását. A pásztori lelkek közössége pedig, a szent papság, a hívő gyülekezet ennek az igehirdetésnek az értelmében végzi a testvéri lelkigondozás őrző és segítő szeretetszolgálatát az egész gyülekezetben, s ebben az imádkozó és szolgáló közösségben maguk a pásztori lelkek és maga a lelkipásztor is a Lélek gondozottjai közé tartoznak.”³¹

24 MAKKAI S.: *Poiménika*, Magyar Református Egyház, Budapest, 1947, előszó. ■ 25 UÓ: *Élő gyülekezet*, Református Egyetemes Konvent Sajtóosztálya, Budapest, 1948, 13. ■ 26 Uo. 23. ■ 27 Uo. 25. ■ 28 Uo. 27–28. ■ 29 Uo. 31–32. ■ 30 MAKKAI S.: *Egyház és gyülekezet, különös tekintettel a lelkigondozásra*, *Theológiai Szemle*, 1944/1., 4–21. ■ 31 UÓ: *Élő gyülekezet*, i. m. 33.

A GYÜLEKEZET LELKIGONDOZÁS – RUDOLF BOHREN

Nyugat-Európában többek között *Rudolf Bohren* volt az, aki az 1970-es években hangsúlyozta a gyülekezet lelkigondozó jellegét és funkcióját. Személyes hitvallása volt, hogy a gyülekezet csak akkor nevezhető gyülekezetnek, ha egyben lelkigondozás is a benne lévők számára.³² Nézzük meg, mit is értett pontosan ezen.

Bohren éles kritikával illette korának empirikus egyházi lelkigondozását, amely véleménye szerint túlzott antropocentrisságával, moralizálásával, pszichologizálásával és klerikalizálódásával messze került bibliai gyökereitől. Számára minden lelkigondozás alapja Isten lelkigondozása, amely a Jézus Krisztus halálában és feltámadásában megmutatkozó teljes szolidaritás és győzelem az emberiség minden nyomorúsága felett. Ehhez képest minden pusztán emberi próbálkozás a lelkigondozás terén csak tüneti kezelés lehet, amely nem viszi közelebb a segítségére szorulókat a szabadulás forrásához.³³

Éppen ezért hangsúlyozza a Szentlélek munkáját a lelkigondozásban, mint aki a világban és a gyülekezetben is folyamatosan cselekszik. A lelkigondozás fogalmának tisztázásához és jobb megértéséhez pedig két képet emel ki az Újszövetségből. Az első (1Kor 12,27) a gyülekezetéről mint Krisztus testéről beszél.³⁴ Ezzel Jézus Krisztus jelenlétére mutat rá a gyülekezetben. „Mert az Isten országa közöttetek van!” (Lk 17,21). Vagy más értelmezés szerint „bennetek”. Isten lelkigondozása a világban pedig nem más, mint Krisztus jelenléte a gyülekezetben és „a másik ember együtt látása Istennel”.³⁵ Ebből fakad a gyülekezet lelkigondozása. A másik a szőlőtő és a szőlővesszők képe (Jn 15,1–5). Ezzel kapcsolatban pedig arra szeretne rávilágítani, hogy a lelkigondozás elsősorban nem gyakorlat vagy munka, amit mi végzünk, hanem olyan gyümölcs, amelyet a Krisztusban maradással kapunk. Nem annyira cselekvés, mint inkább létmód. Számára tehát egyértelmű, hogy az evangéliumi lelkigondozás alapja csakis a Krisztusban maradás lehet, amely a gyülekezetben realizálódik és gyümölcsözik a másik ember számára. Így kerülhető el az is, hogy a személy a lelkigondozás tárgyává legyen, és ekképpen értelmezhető a lelkigondozás úgy, mint a gyülekezet természetes életmegnyilvánulása a hétköznapokban és a gyülekezet összejövetelein.³⁶

KÖVETKEZTETÉSEK

A fentebb idézett két teológus gondolatmenete is megerősíti a lelkigondozó gyülekezet felelősségének és létjogosultságának bibliai alapjait. Ebből kifolyólag egyértelmű tehát, hogy az egyház közössége nem bontható szét szolgálókra és a szolgálatokat igénybe vevőkre, hanem csakis organikus, egymás felé aktívan tevékenykedő tagokból álló egységként írható le. Éppen ezért helye van egymás lelkigondozásának, támogatásának is anélkül, hogy ennek a feladatnak az elvégzését csak a hivatásosoktól várnánk. A kérügmatikus és a partnercentrikus irány vitája – amely béníthatja a gyülekezet lelkigondozói tevékenységét

32 BOROSS G.: *Biblia és gyülekezetépítés*, Károli Gáspár Református Egyetem Hittudományi Kar, Budapest, 1992, 53. ■ 33 UÖ: *Biblia és lelkigondozás*, i. m. 161–162. ■ 34 VARGA ZS.: *Rudolf Bohren homiletikája*, Debreceni Református Hittudományi Egyetem, Debrecen, 2009, 82. ■ 35 BOROSS G.: *Biblia és lelkigondozás*, i. m. 164. ■ 36 VARGA ZS.: *Rudolf Bohren homiletikája*, i. m. 82–83.

is – azonban meglátásom szerint nem annyira a tartalomra, hanem a formára vonatkozik. Az igehirdetés-központú vonal attól fél – és tegyük hozzá, az utóbbi évtizedek tendenciáit tekintve nem alaptalanul –, hogy Isten Igéje elvész a különböző pszichoterápiás módszerek közepette. A partnercentrikus vonal pedig a külsőleg megvalósuló túlzott Igére figyelésben éppen a „minden dolgokat szeretetben menjen végbe” (1Kor 16,14) belső irányultságát hiányolja. Így mindkét irányzat csupán az egyik felét képviseli a lelkigondozásnak, legtöbbször a másik oldal kárára. Van azonban egy hely, ahol az Ige hirdetése és cselekvése, testet öltése egyszerre valósulhat meg, és ez a gyülekezet. Mert – amint arra Németh Dávid is rávilágít – „Krisztus egyházának s benne valamennyi helyi gyülekezetnek kettős küldetése van a világban: hirdetni kell Isten igazságát az embereknek, és közvetítenie kell feléjük Isten gondoskodó szeretetét. [...] Mindkét feladatkört úgy kell betöltenie, hogy szoros kapcsolatban maradjanak egymással, és soha ne történhessen meg, hogy az egyik függetlenné váljék a másiktól. Az nem lenne azonban kívánatos, hogy ne is kerülhessen a hangsúly hol az egyik, hol a másik oldalra.”³⁷ A gyülekezetben tehát együtt van e kettő: az Ige hirdetése és egymás szeretete, és hol az egyikre, hol a másikra esik a hangsúly. Éppen ezért *Christian Möller*rel együtt valljuk, hogy „a lelkigondozás legyen meghívás a Krisztus testének közösségébe”.³⁸ Mert az az a hely, ahol megtapasztalhatóvá válhat az ember számára Isten vigasztalása a másik emberen keresztül is (2Kor 1,3–4). Mert ebben a szüntelenül a megváltásból és feltámadásból táplálkozó közösségben az emberek nemcsak gyógyulnak, hanem Isten gyógyító tevékenységének az eszközévé is lesznek.³⁹ Így a szeretet parancsolatát betöltve (Jn 13,34) az Ige és a cselekvő gyülekezet együtt munkálkodik. A gyülekezet közössége ugyanis az, amely a leginkább katalizálja Isten szabadító valóságának összekapcsolását egy-egy konkrét élethelyzettel, mind a lelkigondozó, mind a lelkigondozott testvér számára. Ily módon a pszichikus és a pneumatikus síkok találkozásában történik a lelkigondozás eseménye.⁴⁰

Végezetül hadd idézzük Isidor Baumgartner szavait, aki szerint a keresztény lelkigondozás üzenete így foglalható össze: *Szabad létezzed!*⁴¹ Szabad tehát az életünket megköltöző halálérőket legyőzve élnünk, mert ez Isten akarata. Ez az üzenet pedig a gyülekezetben hangozhat fel a legerőteljesebben. Abban a közösségben, ahol Isten Igéje és a testvéri közösség egyaránt ezt közvetíti felénk.

A szerző református teológus, kórházlelkész (MRE Bethesda Gyermekkórháza, Budapest).

37 NÉMETH D.: Gondoskodó felelősséggel. Gyermek lelkigondozása a gyülekezetben, *Embertárs*, 2012/1., 35–41. ■ 38 BOROSS G.: *Biblia és lelkigondozás*, i. m. 178. ■ 39 I. BAUMGARTNER: *Pasztorálpszichológia*, i. m. 533. ■ 40 NÉMETH D.: Pszichológiai diakónia és lelkigondozás, in TÓTH J. (szerk.): *Közelebb az emberekhez. 10 éves a Gyökössy Intézet*, Hernád, Sárospatak, 2016, 23–36. ■ 41 I. BAUMGARTNER: *Pasztorálpszichológia*, i. m. 524.

Zsolt Dominiák: „Bear one another’s burdens”. The Church as a community of pastoral counselling. *The challenge of fitting pastoral care into the life of the church has been present from the very start. What has started within churches two thousand years ago, has become the privilege of formally trained specialists. Pastoral care, which once was naturally connected to church life, is now drifting farther out and away from it. Besides, the conflict between the kerygmatic and client-centered schools have not been settled yet. We are yet to see an approach that takes into account both the Word and the people. In my study, I would like to point to a model that takes back pastoral care from the comfort of the chairs of Christian counselors and puts it back into the community of the congregation where the streams of kerygmatic and client-centered schools can be united. I will specifically invoke the thoughts of Sándor Makkai and Rudolf Bohren, who have made significant contributions in this area.*

Keywords: *pastoral care, diaconia, congregation.*

